

PSIHOLOGIJA PORODICE

Prof. dr Jasna Veljkovic

PSIHOLOGIJA PORODICE

- Psihologija posmatra porodicu prvenstveno kao primarno okruženje za pojedinca, u kojoj se razvija i formira i kao jedan od najznačajnijih faktora koji oblikuje i usmerava njegov razvoj tokom čitavog životnog ciklusa.
- Porodica je prva socijalna grupa kojoj pojedinac pripada, iz koje u jednom trenutku izlazi da bi formirao novu porodicu.

PSIHOLOGIJA PORODICE

- Funkcije porodice, dinamika unutar porodičnih odnosa i načini na koje se ona reflektuje na razvoj pojedinca, u najširem okviru predstavljaju interesovanje psihologa.
- Razvoj pojedinca unutar porodice bio je primat interesovanja psihologa, dok danas i čitava porodica kao grupa, postaje njen predmet istraživanja.

Psihološke teorije o porodici

- Psihoanalitička teorija neguje linearni model uzročnosti i o porodici prosuđuje vraćanjem u prošlost,
- na nivo nesvesnog koje determiniše mnogostruke porodične odnose,
- od izbora partnera do aktuelnih porodičnih konflikata .

Neoanalitički pristup (Fromm),

- pored osnovnih bioloških potreba naglašava i važne specifične potrebe kao što su pripadnost i udruživanje, stvaralaštvo i sl.

Bio-psiho-socijalni pristup

- (Ekerman) pravi vezu između individualnog i interpersonalnog u porodičnim odnosima.
- Za razumevanje unutrašnjih procesa u porodici koristi psihodinamski i adaptacioni pogled na ličnost u društvu.

Psihološke teorije o porodici

- Razlike proističu iz različitog shvatanja deteta.
- Tradicionalno shvatanje deteta: dete je pasivni primaoc socijalnih uticaja
- Savremeno shvatanje je suprotno. Dete utiče na odnose između roditelja ,na njihovo ponašanje.
- Danasnji pristupi:naglasak na interakciji deteta i roditelja, povratna sprega.

Pojam i karakteristike porodice

- **Definicija**
- Porodica je univerzalna ljudska zajednica koju čine odrasli reproduktivno sposobni partneri i njihovo potomstvo, ali i dalji srodnici koji žive zajedno sa njima.
- Članovi porodice su u krvnom srodstvu ili u bračnim vezama.

Uloga porodice (zadaci):

- Biološki zadaci: (održavanje polnih i ljubavnih odnosa) i reproduktivna funkcija.
- Društveni zadaci (socijalizatorska uloga), briga o potomstvu, njihovo osposobljavanje za život.

Vrste porodice-po strukturi I funkcijama

- Punalua porodica - vrsta sklapanja braka između braće iz jedne porodice sa sestrama iz druge porodice. Karakterističan je za period poznat pod imenom viši stupanj divljaštva.
- savremena potpuna(otac, majka I deca)
- nepotpuna(jedan roditelji I dete)

Poligamija

- bračni običaji koji dozvoljavaju ženidbu sa više bračnih partnera.
- Poligamija je veoma stari običaj koji se javlja u nekoliko oblika.
- Prema polu :poliandrija (*polyandry*), gdje žena može imati više muževa, kao što je to bio slučaj na Tibetu, ili kod Eskima.
- Drugi oblik je poliginija u kojoj muškarac poseduje ili ima više žena kao vlastite supruge

Monogamija

- је обичај или стање у коме особа има само једног партнера (мужа или жену) у једном периоду.
- Danas to vazi za bračne i vanbračne zajednice.

Matrijahalna-patrijahalna porodica

- Matrijahat ili ginekokratija je politički ili društveni oblik u kojem dominiraju žene, a posebno majke.
- Mitovi i usmena tradicija govore da su mnoga savremena društva nekada bila matrijahalna ili da je postojalo mnogo različitih matrijahalnih društava.

U materijalnoj i duhovnoj kulturi

- postoje dokazi da je matrijahat bio prvi oblik društvenog uređenja tokom praistorijske epohe.
- Majka je bila izuzetno poštovana, glava porodice
- po njoj se računalo i srodstvo.
- Verovalo se da je žena božansko biće, jer je obdarena najvažnijom moći na svetu rađanjem.

Parijahalna porodica

- Zasnovana na moći muškarca
- Dva principa:
- Žene su podređene muškarcima
- Mladji su podređeni starijima
- Smatra se da je ovaj oblik ustrojstva porodice došao od strane maloazijskih plemena oko 3500 g.pne i preneo se prvo na Grčku i Rim, pa dalje.

Savremena porodica

- Šta je?
- Otac, majka i dete...deca?
- Dve mame i dva tate?
- Dve mame?
- Dva tate?
- Uloge
- Funkcije
- Zadaci

Brak i srodstvo

- Brak i srodstvo su neophodni elementi za postojanje porodice;
- Brak je zakonom ili običajima uređena zajednica muškarca i žene, a u nekim zemljama je dozvoljeno sklapanje braka i između osoba istog pola.
- Menjala se forma braka kroz istoriju (grupni, monogamni); Menjao se i sadržaj braka od prostog seksualiteta do duhovne nadgradnje...
- Vanbračna zajednica
- Istopolna zajednica

Vrste braka

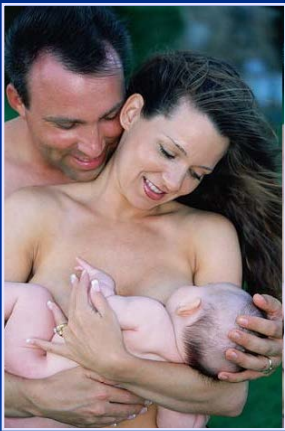
- Krvnosrodnički brak – jedino je zabranjen polni odnos između dece i roditelja
- “Brak punalua” – braća i sestre jednog roda polno opšte sa braćom i sestrama drugog roda
- “Sindjazmični brak” (brak parova) – sparivanje muškarca i žene, ali ta veza nije trajna i društveno obavezujuća (moglo se opštiti i sa drugim članovima zajednice)

1. Моногамијски (чврста и трајна полна, емотивна и друштвена веза између једног мушкарца и жене)– епоха цивилизације

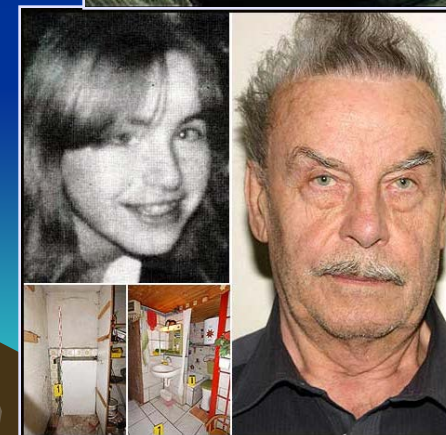
- До XX века неприкосновена друштвена институција из које је проистекла породица као основна “ћелија” друштва
- Криза брака – почев од средине XX века (развод, растава и “празни брак”)

BRAK

BRAK?

Srodstvo

- Da se zabrane polni odnosi između članova porodice (incest) (zabranjujuća odrednica)
- Da se utvrde prava i obaveze unutar porodice i da se individualizuje uloga oca, majke, sina, kćerke brata, sestre itd.
- (ovlašćujuća). Obe imaju za cilj uvođenje reda u odnose.

Porodica u savremenom društvu

- Osigurava fizički opstanak i
- Izgrađuje osnovne ljudske osobine čoveka

Društvene svrhe porodice:

- Obezbeđivanje hrane, skloništa i ostalih materijalnih dobara
- Stvaranje zajednice koja izgrađuje emocionalne odnose
- Prilika da se razvije lični identitet u okviru porodičnog identiteta
- Oblikovanje seksualnih uloga koje su put prema seksualnoj zrelosti
- Prihvatanje uloga i podsticanje razvoja ličnosti

Porodica u savremenom društvu

- Patrijahalna (autoritativna)
- Demokratska (egalitarna)

Etape u razvoju porodice

- Diferencirani klan (plemenska društva)
- Velika nedeljiva porodica (više srodnika iz više generacija)
- Proširena deljiva porodica (okupljala najmanje tri generacije)
- Modifikovana proširena porodica (dvogeneracijska ali održava veze sa roditeljima itd.)
- Izolovana nuklearna (dvogeneracijska)

Psihologija porodice ispituje:

- Uzajamno delovanje članova
- Stabilnost porodice i stabilnost njenih članova
- Partnerske odnose
- Psihologiju roditeljstva
- Emocionalna oboljenja članova porodice
- Porodične uloge

Glavni principi:

- Koreni neposrednog ponašanja potiču iz iskustva integracije sa porodicom...
- Dijagnoza i terapija emocionalnih poremećaja deteta nije moguće odrediti ako se posmatra kao individua
- Smetnje i poremećaj ponašanja odraslih ne mogu se razumeti bez uvida u nivo i prirodu integracije osobe....

